

FARK YARATANLAR PROGRAMI

UYGULAMA, DEĞERLENDİRME VE SONUÇ RAPORU

Ağustos 2011

Bu rapor 2009-2011 (Fark Yaratanlar 1.ve 2. Sezonları) arası yapılan tüm program ve faaliyet değerlendirmeleri göze alınarak Sabancı Vakfı Programlar ve Uluslararası Direktörü Filiz Bikmen ve Programlar Sorumlusu Hilal Baykara tarafından hazırlanmıştır.

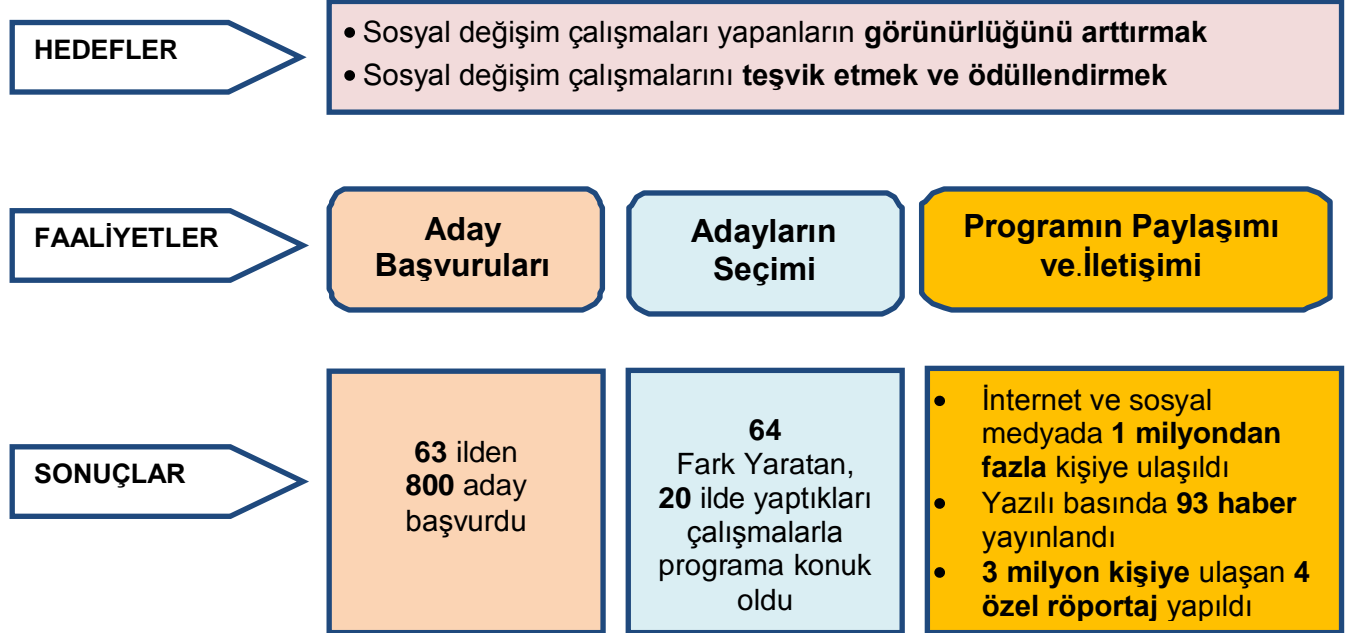
YÖNETİCİ ÖZETİ

Fark Yaratanlar projesi, **Türkiye’de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların çalışmalarını görünür kılarak insanlarda farkındalık uyandırmak**, daha **duyarlı ve aktif vatandaş olmalarını teşvik etmek** amacıyla tasarlandı. Halk tarafından program web sayfası (www.farkyaratlanlar.org.) üzerinden aday gösterilen Fark Yaratanlar’ın, 7 kategoriden birinde çalışma yapıyor olması beklendi: Çevre, Ekonomik Gelişme, Eğitim/Öğrenim, Sağlık, Kültür-,Sanat, Toplumsal Adalet ve Yurttaş Katılımı.

Ekim 2009-Mayıs 2010 ve Ekim 2010-Haziran 2011 tarihlerini kapsayan projede, iki sezon boyunca toplamda 800 kişi aday gösterildi. Belirli kriterlere göre Program Ekibi (Sabancı Vakfı ve Dipnot Prodüksiyon çalışanlarından oluşan ekip) tarafından yapılan ön değerlendirme sonucunda belirlenen adaylar, Danışma Kurulu’na sunuldu. Sivil toplum, medya, iletişim ve akademi alanlarında uzman kişilerden oluşan Danışma Kurulu, belirli aralıklarla toplanıp kriterler üzerinden adayları değerlendirdi ve programda yer alacak 64 Fark Yaratan’ı seçti.

Danışma Kurulu toplantıları sonrasında, Dipnot Ekibi Fark Yaratanlar’ın çalışma yaptıkları yerlere giderek, röportaj ve çekimler yaptı, program videolarını hazırladı. Dipnot Prodüksiyon’un hazırladığı ve Cüneyt Özdemir’in sunduğu Fark Yaratanlar programı her hafta CNN Türk’te yayınlandı. Televizyon programını takip eden hafta içinde, program videoları internet ve sosyal medyada Türkçe ve İngilizce alt yazılı olarak paylaşıldı ve 1 milyondan fazla kişiye ulaşıldı.

Aşağıda, Fark Yaratanlar projesinin hedef, faaliyet ve sonuçları özetlenirken, raporun diğer bölümlerinde her bir faaliyetin detayları ve programın genel etkisi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Fark Yaratanlar programı ile Sabancı Vakfı ilk kez toplumsal gelişme alanında televizyon, internet ve sosyal medyada paylaşılan bir program yapma deneyimi kazandı. Programın Fark Yaratanlar ve kamuoyu üzerindeki etkisi, Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) hibe programlarıyla destek olmanın yanı sıra, iletişim ve görünürlük desteği vermenin de bu alanda kritik bir önem taşıdığı ortaya çıkardı. Raporun temel sonuçları ve öğrenimleri aşağıdaki gibi oldu:

SONUÇLAR:

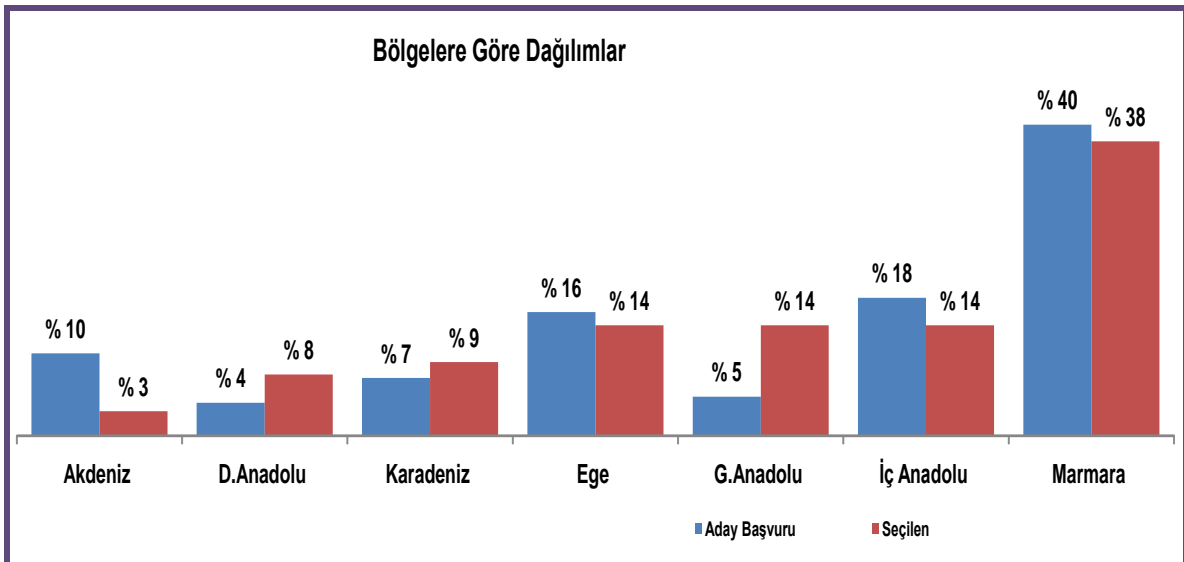
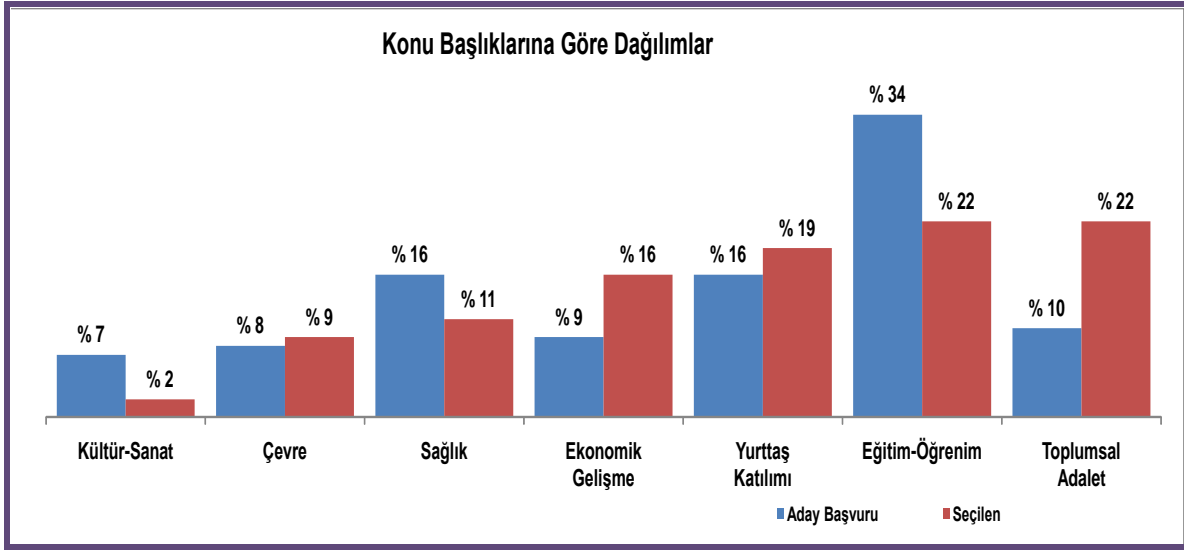
- Bir yapım şirketi olan Dipnot ile yakın çalışmalar yürütmek, Sabancı Vakfı'na ve Fark Yaratanlar'a daha geniş kitlelere ulaşabilmek için **medyayı daha etkin kullanma deneyimi** kazandırdı.
- **İnternet ve özellikle sosyal medya üzerinden paylaşılan bir program** yapmak, programın daha fazla kişiye ulaşmasını sağlarken, Sabancı Vakfı ve Fark Yaratanlar'ı toplumsal gelişme için internet araçlarını daha etkin kullanma konusunda bilinçlendirdi.
- Toplumsal gelişme alanında yürütülen çalışmaların çoğunluğu STK'ları hedef alırken, Fark Yaratanlar programında çalışmaları ile **yaşadıkları toplumu değiştiren öncü bireyler** hedef alındı. Seçilen Fark Yaratanlar'ın büyük kısmının öğretmen olması, eğitimcilerin kitleleri harekete geçirme ve toplumu dönüştürmedeki kritik rolünü ortaya çıkarmış oldu.
- **Fark Yaratanlar'ın projeye kazandıkları görünürlük, yaptıkları çalışmalara büyük katkı sağladı.** Birçoğu kaynak ve gönüllü artışı olduğunu belirtirken, programın yeni işbirliği imkanları yarattığını ifade etti.
- **Her programı İngilizce altyazı ile yayınlamanın** operasyonel anlamda zorlukları olsa da, projeyi **uluslararası arenaya taşımak** açısından önemli bir adım oldu. Uluslararası pek çok kurum programdan ilham aldı ve benzer çalışmaları kendi ülkelerinde yürütme taleplerini Sabancı Vakfı'na iletti.
- Raporun bundan sonraki bölümleri Ekim 2009-Haziran 2011 tarihleri arasında iki sezon boyunca yürütülen faaliyetler, sonuçlar ve yaratılan etki hakkında detaylı bilgi içermektedir. Rapordaki veriler, Sabancı Vakfı'nın haftalık faaliyet ve medya takibi, Fark Yaratanlar'la yapılan telefon görüşmeleri ve Sia Araştırma Danışmanlık ve Eğitim Şirketi'nin yaptığı kamuoyu araştırmasının sonuçlarından oluşmaktadır. Detaylı bilgiler aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır:
- **Faaliyetler ve Sonuçları:**
  - Aday Başvuruları
  - Aday Seçimi
  - Program Paylaşımı ve İletişimi
- **Yaratılan Etki:**
  - Fark Yaratanlar Üzerinde
  - Kamuoyu Üzerinde
  - Sabancı Vakfı Üzerinde

ADAY BAŞVURULARI

Faaliyetler ve Sonuçlar

- İnternet sayfalarında ve AVM'lerde **yaklaşık 20 milyon gösterimle** sonuçlanan **4 banner** çalışması yapıldı.
- Toplamı **6 milyon okuyucuya** hitap eden gazete ve dergilerde **8 ilan** çalışması yaptı.
- Türkiye'nin **63 ilinden toplam 800 kişi aday** gösterildi. **1. sezonda** programa **54 ilden 500 başvuru** alınırken, **2. sezonda 48 ilden 300** başvuru alındı.
  - **En çok başvurunun** geldiği bölge, "Marmara" Bölgesi iken, Marmara Bölgesi'ni "İç Anadolu" Bölgesi ikinci sırada takip etti.
  - **En az başvuru** "Doğu Anadolu" Bölgesi'nden geldi.
  - **En çok başvuru** alınan iller Türkiye'de sosyo-ekonomik gelişmişlikte ön sırada yer alan "İstanbul", "Ankara" ve "İzmir" oldu.
  - **En çok başvuru** alınan konu "eğitim-öğrenim" oldu. Eğitim-öğrenimi sırasıyla "yurttaş katılımı" ve "sağlık" konu başlıkları izledi.
  - **En az başvuru** alınan konu "kültür-sanat" oldu (*Bu konu başlığı 2.sezon'da eklendi*).

1. ve 2. Sezon Kümülatif Analiz:

ADAY SEÇİMİ

Faaliyetler ve Sonuçlar

- Aday gösterilen **800 kişi**, **Program Ekibi** (Sabancı Vakfı ve Dipnot Prodüksiyon çalışanlarından oluşan ekip) ve **Danışma Kurulu** tarafından **temel seçim kriterleri** göz önünde bulundurularak, **değerlendirilmeye tabi tutuldu:**

- **Kişisel Profil:** Sosyal girişimcilik ruhu taşıması, dürüst ve güvenilir olması, hikayesi ile ilham vermesi
- **Yapılan İşin Niteliği:** Yaratıcı bir yaklaşıma sahip olması, yaptığı çalışmalarla 'eski soruna yeni çözüm' getirmesi, yaygınlaştırılabilir olması
- **Konular:** Çevre, eğitim-öğrenim, ekonomik gelişme, kültür-sanat, sağlık, toplumsal adalet, yurttaş katılımı

- **Danışma Kurulu**'nda yer alan kişilerin **sivil toplum, medya, iletişim ve akademide temsiliyetine** önem verildi:

1. Sezon:

- **Ayşen Özyeğin**, AÇEV
- **Korel Göymen**, Sabancı Üniversitesi
- **Osman Kavala**, Anadolu Kültür Derneği
- **Temel Aksoy**, Fikirhane Danışmanlık
- **Ümit Boyner**, TÜSIAD
- **Vahap Münyar**, Hürriyet Gazetesi
- **Zerrin Koyunsağan**, Sabancı Vakfı

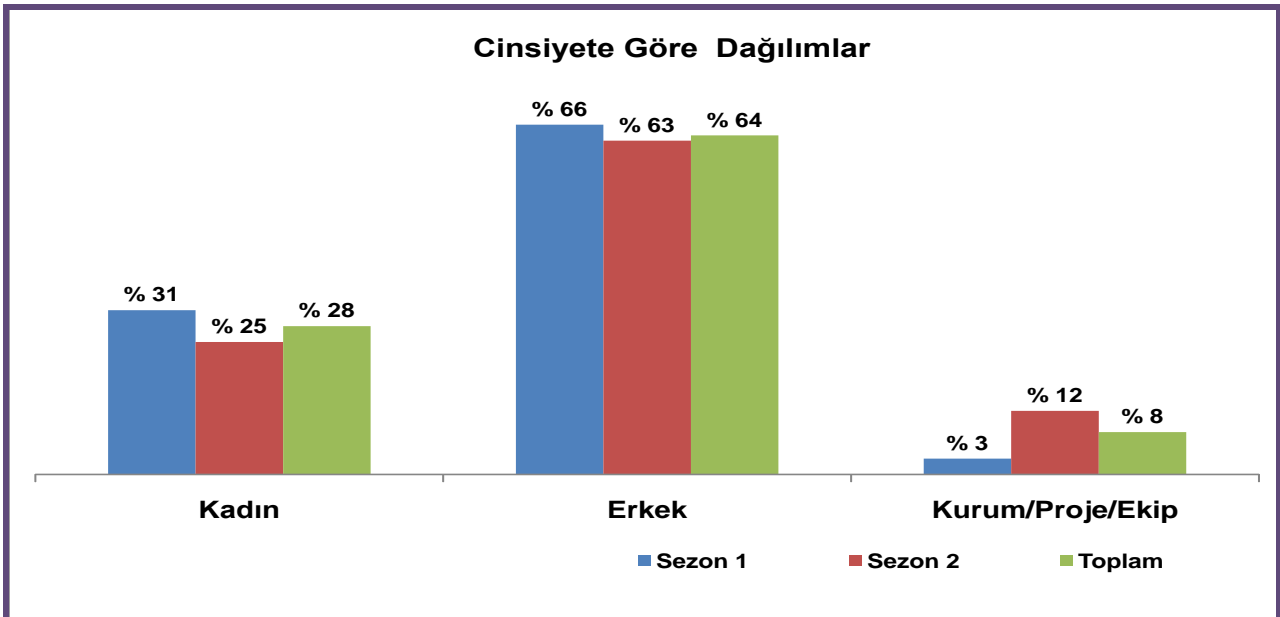
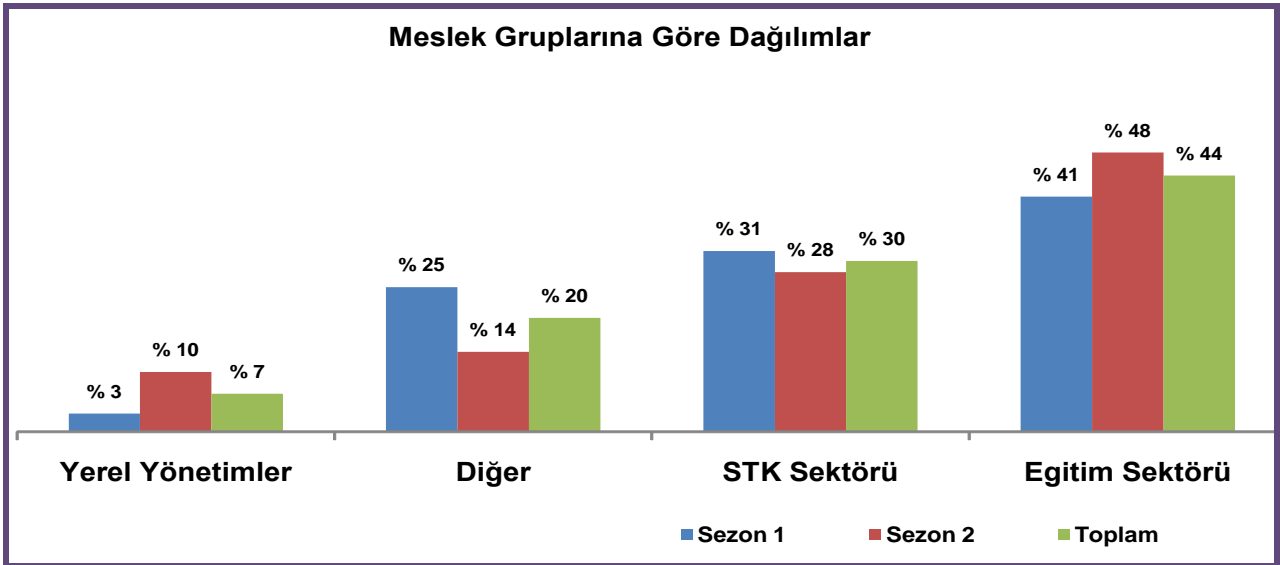
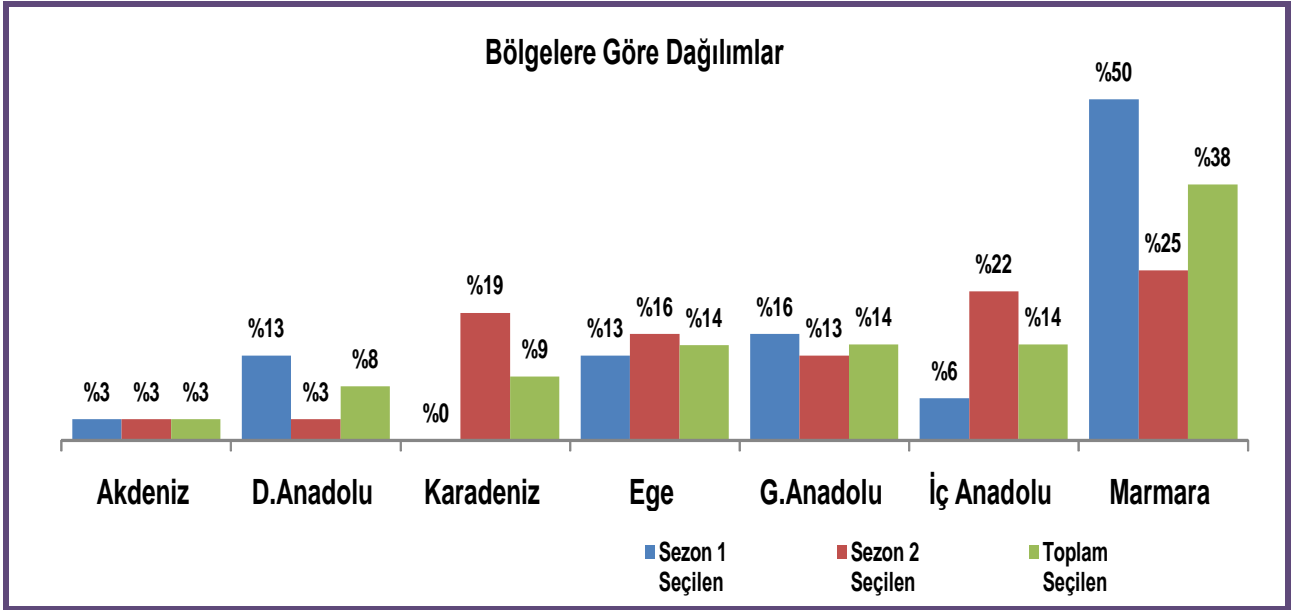
2. Sezon:

- **Ayşen Özyeğin**, AÇEV
- **Korel Göymen**, Sabancı Üniversitesi
- **Osman Kavala**, Anadolu Kültür Derneği
- **Temel Aksoy**, Fikirhane Danışmanlık
- **Şelale Kadak**, Sabah Gazetesi
- **Tosun Terzioğlu**, Sabancı Üniversitesi
- **Zerrin Koyunsağan**, Sabancı Vakfı
- **Zeynep Şimşek**, Harran Üniversitesi

- **64 Fark Yaratan 20 ilde** yaptıkları çalışmalarla programa konuk oldu.

- **Seçilen adaylar en çok** Marmara Bölgesi'nde çalışmalar yaparken, Marmara'yı sırayla İç Anadolu, Güneydoğu, Ege ve Akdeniz Bölgesi takip etti.
- **Konu başlıklarına göre dağılımda en çok** toplumsal adalet ve eğitim-öğrenim ön plana çıktı. Başvurularda olduğu gibi Fark Yaratanlar arasında da **en az** çalışma kültür-sanat alanından geldi.
- **Cinsiyete göre dağılımda**, % 28'i kadın, % 66'sı erkek, 4'i proje, kurum ve ekipten oluştu.
- **Meslek gruplarına göre dağılımda** dikkat çeken bir nokta büyük çoğunluğunun eğitim sisteminde görev almasıydı. Dağılım aşağıdaki gibi oldu.
  - % 44'ü Eğitimci (Öğretim Görevlisi ve Öğretmen)
  - % 30'u Sivil Toplum Çalışanı (Dernek, Vakıf, Kooperatif Çalışanı, Kurucusu veya Başkanı)
  - %7'si Yerel Yönetim Çalışanı (Vali Yardımcısı ve Kaymakam)
  - % 20'si Doktor, Avukat, Mimar, Mühendis gibi diğer meslek grupları

Sezon 1 ve 2 Kümülatif Analiz:

PROGRAM PAYLAŞIMI VE İLETİŞİMİ

Faaliyetler ve Sonuçlar

- Her hafta CNN Türk'te yer alan televizyon yayınının ardından, program videoları **internet ve sosyal medyada İngilizce ve Türkçe** olarak yayınlandı, **1 milyondan fazla kişiye** ulaşıldı.(Detaylar aşağıdaki tablodadır).
- Fark Yaratanlar programı ile ilgili Eylül 2009 – Mayıs 2011 tarihleri arasında 3'ü etkinlik için olmak üzere **toplam 67 basın bülten servisi** yazılı basında **93 haberin** yayınlanmasıyla sonuçlandı.
- Programı sivil toplum, kamu, medya ve özel sektör temsilcilerine tanıtmak amacıyla yaklaşık **300 kişinin katılımıyla 3 etkinlik** gerçekleştirildi:
  - **24 Eylül 2009** tarihinde "İlk Sezon Program Açılış Basın Toplantısı"
  - **17 Mayıs 2010** tarihinde TV'de canlı yayınlanan "İlk Sezon Kapanış Etkinliği"
  - **22 Haziran 2011** tarihinde TV'de canlı yayınlanan "İkinci Sezon Kapanış Etkinliği"
- Fark Yaratanlar'la **4 özel röportaj** gerçekleştirilmesi sonucu **3 milyondan fazla okuyucuya** ulusal basın aracılığıyla ulaşıldı.
- **Özet sezon DVD'leri** hazırlanarak dağıtıldı.
- Program **uluslararası etkinliklerde** sunuldu, **dergilerde** yayınlandı.

Ağustos 2011 Tarihli Kümülatif İnternet ve Sosyal Medya Sonuçları:

TAKİP ZİYARET VE İZLEME SAYILARI		
Sosyal Medya Takip (Türkçe ve İngilizce)		47
		2.905
		9.126
	Sosyal Medya Takip Ara Toplam	12.078
Sayfa Ziyaret	Sabancivakfi.org (Sabancı Vakfı'nın Web Sitesi)	28.198
	Dipnot.tv.com (Dipnot Yapım Şirketinin Web Sitesi)	46.441
	Farkyaratanlar.org (Program Web Sitesi)	116.055
	Sayfa Ziyaret Ara Toplam	190.694
Video İzleme (Türkçe ve İngilizce)	CNN Türk	25.642
	Sosyal Medya (You Tube ve Facebook)	103.403
	Hürriyet.com.tr	153.556
	Farkyaratanlar.org (Program Web Sitesi)	170.646
	Hurriyetdailynews.com	420.436
	Video İzleme Ara Toplam	873.683
GENEL TOPLAM	1.076.455	

YARATILAN ETKİ

Fark Yaratanlar üzerinde:

Fark Yaratanlar ile yapılan görüşmeler, program sonrasında halk arasında çalışmalarına ilgi ve desteğin önemli ölçüde artmış olduğunu ortaya koydu. Örneğin, eğitime erişim alanında çalışmalar yapan Fark Yaratanlar'dan birisiyle, taşınabilir eğitim kapsamında yaptıkları programla gündeme geldikten sonra, İl Milli Eğitim Müfettişleri kendisine bu politikanın uygulamada nasıl işlediğini danışmak için iletişime geçti. Sezon 1 ve Sezon 2'ye konuk olan Fark Yaratanlar, program hakkında aşağıdaki görüşleri paylaştılar:

- % 100'ü programın çalışmalarına **görünürlük** kazandırdığını belirtti.
- % 47'si bu görünürlükte **internet ve sosyal medyanın** etkisinin olduğunu vurguladı.
- % 81'i programın çalışmalarına **güvenilirlik** kazandırdığını ifade etti.
- % 49'u kamu, sivil toplum, özel sektör ve kişiler tarafından **işbirliği** için arandığını bildirdi.
- % 48'i çalıştığı kurumda **gönüllü ve bağış artışı** olduğunu belirtti.
- % 47'si programdan sonra **basının ilgisinin arttığını** ifade etti.
- % 38'i çalışmalarını **yaygınlaştırdı**.
- % 34'ü diğer **Fark Yaratanlar ile iletişime** geçtiğini ifade etti.
- % 14'ü programın yaptıkları çalışmalarda **karar vericileri etkilediğini** belirtti.

Kamuoyu üzerinde:

Birinci sezonun sonunda (Mayıs 2010) kamuoyuyla yapılan odak grup çalışması programın izleyenlerce olumlu algılandığını (%100) ortaya çıkardı. Programı izledikten sonra oluşan diğer bazı görüşler aşağıdaki gibi oldu:

- %95'i iyi şeyler yapanları **takdir eden ve umut veren** bir program olduğunu belirtti. Örneğin bir izleyici "**Çöpten kağıt toplayan insanlar sayesinde çok daha az ağaç kesiliyor, Türkiye'nin çöle dönmesi yavaşlıyor. Hepsine teşekkür etmemiz gerekir**" dedi. (Kağıt toplayıcılarını örgütleyerek Geri Dönüşüm İşçileri Derneği'ni kuran kağıt toplayıcısı Ali Mendillioğlu hakkında)
- %94'ü insanları iyi şeyler yapmaya **teşvik eden** bir program olduğunu ifade etti. Bir izleyici görüşlerini şöyle ifade etti: "**Biz otel olarak katıldık ve 2 ay gibi kısa bir sürede 325 kg kapak topladık ve gönderdik. Aynı zamanda etrafımızdaki tüm tesislerin de kampanyaya destek vermelerini sağladık. Kapakları toplamaya hala devam ediyoruz. Hem sosyal sorumluluk hem de çevre açısından çok faydalı bir kampanya. Teşekkürler.**" (Mavi Kapak Kampanyası'nı başlatarak hem engelli hem de çevre konusunda farkındalık yaratan Nurselen Toygar hakkında)
- %82'si **anlaşılır ve ilgi çeken** bir program olduğunu bildirdi. Bu yorumu anlatan bir görüş şöyle oldu: "**Mücadelenizi takdirle karşılıyorum. Milletler öğretmenler ve eğitimcilerin eseri! Sizler bir politikacı ya da bir film yıldızı kadar ünlü olmayabilirsiniz ancak, tam bir kahramansınız. Lütfen hiç durmayın ve Türkiye'deki okur-yazarlık oranı %100 olana kadar bu güzel çalışmalara devam edin**". (Kurduğu Cur-cuna Tiyatro Grubu ile tayin edildiği Şanlıurfa Harran'ın Buldum Köyü'nde hem öğretmenleri hem de köy halkını tiyatroyla bir araya getiren Selçuk Var hakkında)

Sabancı Vakfı üzerinde:

- Sabancı Vakfı, **sivil toplum çalışmalarını görselle anlatma** yönteminin, sosyal değişim çalışmalarının değerini artırmadaki önemini farkına vardı.
- Sabancı Vakfı **internet ve özellikle sosyal medya deneyimi** kazanmanın yanı sıra, daha geniş kitlelere ulaşmada bu araçların önem ve değeri konusunda bilinçlendi.
- Yapım şirketi Dipnot ile yakın çalışmalar yürütmek **karmaşık sosyal problemleri basit dil ve direk ifadeler kullanarak anlatma** konusunda hem Fark Yaratanlar'a hem de Sabancı Vakfı'na deneyim kazandırdı.
- Sosyal problemler üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarına hibe vermenin yanı sıra, sivil toplumu desteklemede **bireysel çabaları görünür kılmaları fayda ve etkisi** de anlaşılmış oldu.
- Toplumsal gelişme alanında çalışmalar yürüten Sabancı Vakfı, yöntem olarak bugüne kadar yerel ve ulusal boyutta çalışan sivil toplum kuruluşlarını destekledi. Ancak bu program bireylerin, özellikle eğitimi sınıfın dışına taşıyarak toplumu dönüştüren **öğretmen ve eğitimcilerin, toplumsal gelişmedeki kritik rolünü** ortaya çıkardı.